

AFRIT

DYNJANDISA og MJÓLKÁ

1 febrúar 1950.

-fjurnit-

Um viku af febrúarmanuði brá til norðlægrar áttar á Vestfjörðum. Undirritaður (Sigurjón Rist) ákvað því að fara með v/s HEKLU til Bíldudals þ. 15. þ.m. til að mæla rennslið í Dynjandisá og Mjólká í vetrarhörkum.

v/s Hekla lagði úr höfn í Reykjavík kl. 23 þ. 15. og kom til Bíldudals á hádegi næsta dag. Eg hafði með símskeyti daginn áður tryggt mér bát frá Bíldudal og inn í Arnarfjarðarbotn, en nú var norðvestan rok og dimmviðri, veðrið því talið ófært á sjó, svo að erfiðlega ætlaði að ganga að fá bát til fararinnar, en ég mátti engan tíma missa, ef mér ætti að auðnast að ná Heklu, þá er hún kæmi að norðan aftur. Fékk loks bát kl. 16 og kom inn að Dynjanda kl. 22.

Vann við mælingar heim við Dynjanda næsta morgun (þ. 17. febr.), en fór svo á skíðum upp að Eyjavatni og náiði niður að Borg seint um kvöldið. Jóhann sonur bónadans að Dynjanda aðstoðaði mig uppi við Eyjavatn.

Rennsli Mjólkár og Borgarhvilftarlæks mælt 18, g. 19. febr.

Bátur kom frá Bíldudal inn að Borg að sækja mig kl. 14 á sunnudaginn (19. febr.) Komið var til Bíldudals kl. 18, en þá hafði v/s Hekla flautað í síðasta sinn til burtfarar, svo að ekki mátti tæpara standa að ég næði í hana. Hún var samstundis komin á fullt skrið út Arnarfjörð, og linnti ekki látum fyrr en hún rakst óþyrmilega á hafnarbakkann í Reykjavík morguninn eftir.

Dynjandisá.

Mikill klaki var á yfirfalli Dynjandisár, þó var hægt að brjóta hann svo niður, að engin truflun var af honum.

Mæling á yfirfalli og straumhraðamæling gáfu 1150 - 1170 l/s.

Kvísl sú, sem Dynjandisá var veitt í, þegar yfirfallið var byggt, flutti nú ekkert vatn. Þeir mokaði mig þar niður til að kanna það. Snjórinna var um $1\frac{1}{2}$ m. að þykkt og frosið var að stíflugarðinum, svo að ekkert komst þar í gegn. Fjallfossinn (Dynjandi) var einn ljósgrænn klakabunki, og þar sást aðeins á tveim stöðum í vatn, sem fossaði utan á klakagarði. Vatnshítinn við yfirfallið var um 0.05°C en lofthítinn ~~var~~ 8°C .

Að fjalllinu var snjórið í meðallagi eftir árstíma. Þar var slétt yfir lægðir og ekki unnt að sjá, hvar án rann. Skíðafæri var gott á fjalllinu, en sneiða varð fyrir urðarhryggi, sem norðannæðingurinn skóf allan snjó af, sömuleiðis festi ekki snjó'í fjallsbrúninni, þar var glerungshjarn. Rennsli úr Eyjavatni var 1040 l/s, vatnshítinn um 0.07°C . Að vatninu var þykkur ís. Vatnið virtist allt kalt (ekki liggja í termiskrilagsskiptingu), en ógjörlegt var að mæla það nákvæmlega nema við vendimæli, því að norðan bylur var á með 13° frosti. Eyjarvatnið er gegnumrennslisvatn, Vatnið í því mun endurnýjast á 10-15 dögum að vetrínum til, svo að hiti þess er að mestu háður hita þess vatns, sem í það rennur. Sökum þykkra snjóalaga var ekki unnt að komast að ánni, sem fennur úr Stóra-Eyjavatni í Eyjarvatn, né heldur að Austurá. Gil þeirra voru slétt af snjó.

Svíná.

Kom að Svíná í 360 m. hæð, þar sem ég hef mælt rennsli hennar tvisvar áður. Nú var þar klakabunki og ekki hægt að sjá, hvar án seytlaði undir.

Mjólká og Borgarhvilftarlækur.

Vatnsmagn við sjávarmál 980 l/s, þar af Borgarhvilftarlækur 70 l/s. Mjólká því um fjallsbrún 910 l/s. Vatnshiti 0.0° C. Veður N5 - 10° stórhrið. Mikill snjór og klaki við vatnshæðarmælinn og því ekki hægt að ná réttri vatnshæð. Ekki virtist þó vera völ á betri stað til vatnshæðarmælinga. Niður á eyrunum hjá gamla yfirfallinu var stórvellbunki, og þar seytlaði án í tveim þróngum rásum.

Heildaryfirlit:

Dynjandisá um Dynjanda,	1160 l/s	= 35 l/s pr. km ²
" n.v. Eyjárvatn	1040	= 50 "
Frá fjallsbrún að Eyjarvatni	120	= 10 "
Mjólká við sjávarmál	980	= 35 "
Borgarhvilftarlækur	70	= 35 "
Mjólká um fjallsbrún	910	= 35 "

Svíná var ekki hægt að mæla eins og framan greinir. En sé vatnsmagn hennar áætlað samkvæmt hlutfalli hennar við Dynjandisá í fyrri mælingum, ætti hún nu að flytja í 360 m. hæð 71 l/s. Úrkamusvæðið er 7 km², svo að því yrði rennslið um 10 l/s pr. km², eða apð sama og fyrir svæðið frá Dynjandisfossi að Eyjarvatni. Þessi svæði eru að mörku lík, þar hafa stöðuvötn ekki áhrif á rennslið eins og annars staðar á Dynjandis-Glama-svæðinu.

Þótt vetrarríki hafi verið mikið fyrir botni Arnarfjarðar s.l. hálfan manuð, mun hér ekki vera um að ræða óvenjulítið vetrarrennsli,

því að í fyrsta lagi var mikill snjór síðastliðið vor, sem leysti seint, svo að fannir lágu á úrkomusvæðum ánnar frá eftir öllu sumri, í öðru lagi var mikil rigning í septembermánuði, í þriðja áðagi komu hlákublotar í janúar, en þeir hafa að vísu lítið eða ekkert náð til úrkomusvæðisins, sem hæst liggur.

Hér mun því öllu heldur vera um venjulegt miðsvetrarrennsli að ræða, sem ætla mætti að fari hægt minnkandi næsta mánuð.

Þá hafði ég með mér vatnshæðarmælingabækur Dynjandis-ár og Mjólkár yfir tímabilið ág. '47 til ársloka '49 til þess að fá leiðréttingu hjá gæzlumönnum um vatnsborðshækkun af völdum ísa. Þar sem lyklar hæðarmælanna eru tilbúnir, er hægt að summera rennslið yfir nefnt tímabil.

Reykjavík, 25. febr. 1950.

Sigurjón Rist.